

დანართი 3.7.3.

ცხოველთა სახმელეთო ტრანსპორტირების მმართველი პრინციპები

პრეამბულა: ქვემოთ მოცემული მმართველი პრინციპები ეხება მოშინაურებულ ცხოველებს: მსხვილფეხა საქონელს, ხარს, აქლემს, თხას, ცხვარს, ფრინველსა და ცხენს. იგი გაერკვეულწილად შეეხება ზოგიერთ სხვა ცხოველსაც (მაგ. ირემს, აქლემისებრთა ოჯახს და უხერხემლო ფრინველს). გარეულ, ველურ და ნაწილობრივ მოშინაურებულ ცხოველებს, რომელებიც საჭიროებენ განსხვავებულ პირობებს.

სტატია 3.7.3.1.

მინიმუმამდე უნდა იქნას დაყვანილი ცხოველთა მოვზაურობისას დახარჯული დრო.

სტატია 3.7.3.2.

ვალდებულებები

როდესაც გადაწყდება ცხოველთა სახმელეთო ტრანსპორტირება, მაშინათვე მნიშვნელოვან საკითხად დგება მათი კეთილდღეობის საკითხი მოვზაურობისას და ცალკეულ პირთა ვალდებულებების ერთობლივი პასუხისმგებლობა ცხოველთა კეთილდღეობაზე, რომელიც დეტალურადაა განხილული ქვემოთ მოცემულ სტატიაში.

თითოული პირის ვალდებულებები განიხილვრება შემდეგით:

1. ცხოველთა მეპარტონეები ან მენეჯერები მოვზაურობისას პასუხისმგებელნი არიან ცხოველთა ჯანმრთელობასა და მოვზაურობისთვის აუცილებელ ცხოველთა სრულ კეთილდღეობაზე. ასევე პასუხისმგებელნი არიან საჭირო ვეტერინარულ მომსახურებაზე ან სხვა სახის სერთიფიცირებაზე, და მოვზაურობისას თუნდაც ერთი კომპეტენტური ცხოველთა მომთვინიერებლის არსებობაზე, რომელიც პასუხისმგებელი იქნება სწრაფი ქმედებების გატარებაზე. ზემოაღნიშნული პირები ასევე პასუხისმგებელნი არიან მოვზაურობისას ცხოველების შესაფერისი მოწყობილობებით უზრუნველყოფასა და ვეტერინარულ მომსახურებაზე. აღნიშნული ვალდებულებები შესრულებული უნდა იყოს მიუხედავად იმისა სუბკონტრაქტირებულია თუა არა სამსახურეობრივი მოვალეობები ტრანსპორტირებისას მეორე მხარის მიერ.
2. ბიზნეს აგენტს ან მყოდველს/გამყოდველს მეპატრონას ერთად ეკისრებათ საერთო პასუხისმგებლობა იმ ცხოველთა გადარჩევის საკითხში, ვარგისია თუ არა იგი ტრანსპორტირებისთვის. მათ ბაზრის მფლობელებთან და მომსახურების მენეჯერებთან ერთად, მოვზაურობის დაწყებისას და დასრულებისას, გააჩნიათ ერთობლივი პასუხისმგებლობა შესაფერისი მოწყობილობების მონტაჟზე, რომელიც აუცილებელია ცხოველთა თავმოყრისთვის, ჩატვირთვისთვის,

გადმოცვირთვისთვის და ცხოველთა საცავებისათვის, ასევე საგანგებო სიტუაციებისა და მოგზაურობის პერიოდში გაჩერებებისას ცხოველთა მოსასვენებელი ადგილებისათვის.

3. ცხოველთა მომთვინიერებელი პასუხისმგებელია ცხოველების ჰუმანურ მოპყრობასა და ზრუნვაზე, განსაკუთრებით ჩატვირთვის და გადმოცვირთვისა და მგზავრობის დროს. დაკისრებული ვალდებულებების შესასრულებლად მათ უნდა ჰქონდეთ სწრაფი მოქმედების (რეაგირების) განხორციელების უფლება. ცხოველთა მომთვინიერებლის არ ყოლის შემთხვევაში მისი ვალდებულება ეკისრება საქონლის გამრეკავს.

4. სატრანსპორტო კომპანიები, სატრანსპორტო საშუალებების მფლობელები და მძღოლები პასუხისმგებელი არიან მოგზაურობის დაგეგმვაზე, რადაგან ამ პერიოდში უზრუნველყოფილი იქნას ცხოველთა მოვლა:

ა. სატრანსპორტო კომპანიები და სატრანსპორტო საშუალებების მფლობელები პასუხისმგებელი არიან შესაფერისი ტრანსპორტის არჩევაზე, ასევე ცხოველთა მოვლასა და ჩართვირთვაზე პასუხისმგებელი პირების აყვანის უზრუნველყოფაზე;

ბ. სატრანსპორტო კომპანიები და სატრანსპორტო საშუალებების მფლობელები პასუხისმგებელი არიან საგანგებო მდგომარობისას შესაბამისი სამოქმედო გეგმის შემუშავებასა და ტრანსპორტირებისას ცხოველთა სტრესის მინიმიზაციაზე.

გ. სატრანსპორტო კომპანიები და სატრანსპორტო საშუალებების მფლობელები პასუხისმგებელი არიან სამოგზაურო გეგმის შედგენაზე, რომელიც უნდა შეიცავდეს ჩატვირთვის გეგმას, მოგზაურობის ხანგრძლივობასა და მოსასვენებელი ადგილების მდებარეობას;

დ. მძღოლები პასუხისმგებელი არიან მხოლოდ მგზავრობისათვის ვარგისიანი ცხოველების ჩატვირთვაზე, ტრანსპორტში სწორ ჩატვირთვასა და ინსპექტირებაზე მოგზაურობის პერიოდში, ასევე შესაბამისი ვალდებულებების აღებაზე პრობლემების წარმოქმნისას. თუ ცხოველის მდგომარეობა საეჭვოა, მაშინ მას უნდა ჩაუტარდეს ვეტერინარული გამოკვლევა 3.7.3.6. სტატიის 3ა პუნქტის შესაბამისად.

5. მომსახურების მენეჯერი მოგზაურობის დაწყებისას და დასრულებისას, ასევე მოსასვენებელ პუნქტებში პასუხისმგებელი არიან შემდეგზე:

ა. უზრუნველყონ ჩართვირთვისთვის და გადმოცვირთვისთვის საჭირო შესაბამისი ნაგებობები და ცხოველთა უსაფრთხო თავშესაფარი, რომელშიც საჭიროების შემთხვევაში შესაძლებელი იქნება წყლისა და საკვების მიწოდება შემდგომ ტრანსპორტირებამდე, გაყიდვამდე ან ან სხვა სახის გამოყენებამდე (გამრავლებისა და მოკვლის გათვალისწინებით);

ბ. ცხოველთა მომთვინიერებლით უზრუნველყოფა, რომელიც მინიმუმამდე დაიყვანს ცხოველთა სტრესს და დაზიანებას მათი ჩატვირთვის, გადმოცვირთვისა და განთავსებისას.

გ. დაავადებების გავრცელების საშუალებების მინიმიზირება;

დ. მოთხოვნის შემთხვევაში წყლისა და საკვების მიწოდებისათვის საჭირო მომსახურებით უზრუნველყოფა;

ე. საგანგებო მდგომარეობაში საჭირო მომსახურების გაწევა;

- ვ. გადმოტვირთვის შემდეგ სატრანსპორტო საშუალების გარეცხვა და დეზინფექცირება;
 - ზ. საჭიროების შემთხვევაში კომპეტენტური პირების მიერ ცხოველთა ჰუმანური მოკვლა;
 - თ. მოსვენების საჭირო დროით უზრუნველყოფა და მოგზაურობისას გაჩერებების მინიმუმამდე დაყვანა.
6. კომპეტენტური ორგანოების პასუხისმგებლობაში შედის შემდეგი:
- ა. ცხოველთა კეთილდღეობის მინიმალური სტანდარტების შექმნა, რომელიც უნდა შეიცავდეს ცხოველთა ინსპექტირების მოთხოვნებს მგავრობამდე და მგზავრობის შემდეგ, „მგზავრობისთვის ვარგისიანობის“ განსაზღვრასა და შესაბამისი სერთიფიცირებისა და აღრიცხვიანობის წარმოებას;
 - ბ. ცხოველთა ტრანსპორტირებისათვის საჭირო მომსახურების სტანდარტების დადგენა, კონტეინერები და სატრანსპორტო საშუალებები;
 - გ. მძღოლების, ცხოველთა მომთვინიერებლებისა და მენეჯერების კომპეტენციის სტანდარტების დადგენა;
 - დ. მძღოლების, ცხოველთა მომთვინიერებლებისა და მენეჯერებისათვის შესაბამისი განათლებისა მიცემა და ტრენინგება;
 - ე. სტანდარტების დანერგვა, რომელიც გულისმობს სხვა ორგანიზაციებთან აკრედიტაციასა და ურთიერთქმედებას;
 - ვ. ჯანმრთელობისა და ცხოველთა კეთილდღეობის სხვა ასპექტების სტანდარტების ეფექტურობის მონიტორინგი და შეფასება;
 - ზ. ვეტერინარული პრეპარატების გამოყენების მონიტორინგი და შეფასება;
 - თ. საზღვარზე ცხოველების ტვირთის სწრაფი გადაზიდვა.
7. ყველა პირს, ვერეტინარის ჩათვლით, რომელიც ცხოველთა ტრანსპორტირებითაა დაკავებული, გავლილი უნდა ჰქონდეს შესაბამისი ტრენინგი, იყოს კომპეტენტური და აკმაყოფილებდეს თავის ვალდებულებებს.
8. კომპეტენტურმა პირმა უნდა გაუგზავნოს მოხსენება კომპეტენტურ ორგანოს მოგზაურობისას წარმოქმნილი ცხოველთა კეთილდღეობის პრობლემებზე.

სტატია 3.7.3.3.

კომპეტენცია

1. ყველა პირი, რომელიც პასუხისმგებელია ცხოველთა კეთილდღეობაზე მოგზაურობის პერიოდში, უნდა იყოს კომპეტენტური 3.7.3.2. სტატიაში ჩამოთვლილი ვალდებულებების შესაბამისად. კომპეტენტურობის მიიღება შესაძლებელია ფორმალური ტრენინგებითა და პრაქტიკული გამოცდილებით.
2. ცხოველთა მომთვინიერებლის კომპეტენციის დამადასტურებელია კომპეტენტური ორგანოს ან კომპეტენტური ორგანოს მიერ აკრედიტირებული დამოუკიდებელი ორგანოს მიერ მიერ გაცემული სერთიფიკატი. თუ ცხოველების ტრანსპორტირება ხორციელდება საერთაშორისო დონეზე, მაშინ სერთიფიკატი შედგენილი უნდა იყოს

ცხოველთა ჯანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაციის (OIE) ოფიციალური ენებზე.

3. ცხოველთა მომთვიენერებლის კომპეტენტურობა უნდა განისაზღვროს შემდეგი ასპექტების მინიმალური ცოდნით:

- ა. მოგზაურობის გაგეგმვა, რომელიც შეიცავს ადგილის შესაძლებლობას და საკვებს, წყალსა და სავეტილაციო მოთხოვნებს;
- ბ. ცხოველებზე პასუხისმგებლობას მოგზაურობის პერიოდში;
- გ. მეთვალყურეობისა და მომსახურების რესურსებს;
- დ. ცხოველთა ქცევა, დაავადების ძირითადი ნიშნები და ცხოველთა სუსტი კეთილდღეობა, როგორცაა სტრესი, ტკივილი და დაღლილობა, ასევე მათი შემსუბუქება;
- ე. მგაგრობისათვის ვარგისინობის შეფასება;
- ვ. შესაბამისი ორგანოები, მიღებული სატრანსპორტო ინსტრუქციები და მასთან დაკავშირებული დოკუმენტები;
- ზ. ძირითადი დაავადებებისაგან დამცავი პროცედურები, რომელიც მოიცავს დასუფთავებასა და დეზინფექციას;
- თ. მართვის შესაბამის მეთოდებს;
- ი. ცხოველთა ინსპექტირების მეთოდები, სიტუაციის მართვა მოგზაურობისას წარმოქნილი გაუთვალისწინებელი შემთხვევებისა, როგორცაა მეტეოროლოგიური პირობები და საგანგებო მდგომარეობის წარმოქმნისას.
- კ. ჯიშებისა და ასაკის მიხედვით ცხოველების მიმართ შესაბამისი მოპყრობა და ზრუნვა, კვების, წყლისა და ინსპექტირების ჩათვლით.
- ლ. სხვადასხვა სახის აღრიცხვიანობის გატარება მოგზაურობისას.

3.7.3.4. სტატია

მოგზაურობის გაგეგმვა

1. ძირითადი განხილვა

- ა. ადეკვატური დაგეგმვა არის მოგზაურობის პერიოდში ცხოველთა კეთილდღეობაზე მოქმედი ძირითადი ფაქტორები.
- ბ. მოგზაურობის დაწყებამდე გეგმა შედგენილი უნდა იყოს შემდეგი პუნქტების გათვალისწინებით:
 - I ცხოველების მომგადება მოგზაურობისთვის ;
 - II საგზაო ან სარკინოგზო ტრანსპორტის არჩევა;
 - III ბუნებრივი გარემოებები და მოგზაურობის ხანგრძლივობა;
 - IV სატრანსპორტო საშუალებების კონტეინერების დიზაინი და მიმდინარე რემონტი;
 - V აუცილებელი დოკუმენტაცია;
 - VI ადგილის შესაძლებლობა;
 - VII მოსვენება, წყალი და საკვები;
 - VIII ცხოველთა მწკრივის დაცვა;
 - IX დაავადების კონტროლი; და
 - X საგანგებო მდგომარეობისას პროცედურების გატარების პასუხისმგებლობა.

გ. მძღოლებთან დაკავშირებული ინსტრუქციები (მაგ. ტარების მაქსიმალური პერიოდი) ჰარმიზირებული უნდა იყოს მოგზაურობის მაქსიმალურ სატრანსპორტო ინტერვალთან.

2. ცხოველების მოგზაურობისთვის მომზადება

ა. როდესაც ცხოველები საჭიროებენ არასტანდარტულ დიეტას ან ტრანსპორტირებისას უნდა შესთავაზონ წყლის მოწოდების ახალი მეთოდით, მაშინ წინასწარი უნდა იყოს დაგეგმილი ადაპტაციის შესაბამისი პერიოდი. ღორებისა და მისი მსგავსი ცხოველების შემთხვევაში, რომლებიც მეტად მგრძობიარეები არიან მეზაურებისას წარმოქმნილი რხევების მიმართ და უფრო მეტად ახდენენ შარდისა და ფეკალური მასების გამოყოფას, სასურველია შევამციროთ მათთვის საკვების მიწოდები პერიოდი ტრანსპორტში ჩატვირთვამდე.

ბ. ცხოველები, რომლებიც მეტად არიან მიჩვეული ადამიანებთან კონტაქტს და მათზე ზრუნვას მეტად გაუჭირდებათ ჩატვირთვა და ტრანსპორტირება. მათზე მეტად უნდა იზრუნონ რომ შეუმცირონ შიში და უფრო გამოიჩინონ მეტ სიახლოვე.

გ. ტრანსპორტირებისას არ უნდა იყოს გამოყენებული ცხოველის ქცევაზე მოქმედი შემადგენლობის მქონე პრეპარატები (მაგ. ტრანკვილიზატორები). ასეთი შემადგენლობის მქონე პრეპარატების მიცემა შესაძლებელია ინდივიდუალურად, დაავადების არსებობის შემთხვევაში და იგი უნდა განახორციელოს ვეტერინარმა ან სხვა პირმა რომელსაც, პრეპარატის მოხმარების ინსტრუქცია მიღებული აქვს ვეტერინარისგან.

3. გარემო პირობები და მოგზაურობის ხანგრძლივობა

მოგზაურობის ხანგრძლივობა უნდა განისაზღვროს შემდეგი ფაქტორების გათვალისწინებით:

- ა. ტრანსპორტირებისას შექმნილი სტრესის მიმართ გამძლეობა (ძალიან პატარა ან დიდი ასაკის, მეწველი ან მაკე);
- ბ. ცხოველების ტრანსპორტირების წინა გამოცდილება;
- გ. შესაძლო დადლილობის შემოტევა;
- დ. განსაკუთრებული ყურადღების საჭიროება;
- ე. საკვებისა და წყლის საჭიროება;
- ვ. დაშავებისა და დაავადებისადმი მეტი მგრძობიარეობა;
- ზ. ადგილის შესაძლებლობა, სატრანსპორტო საშუალების დიზაინი, საგზაო პირობები და მართვის ხარისხი;
- თ. მეტეოროლოგიური პირობები;

4. სატრანსპორტო საშუალებებისა და კონტეინერების დიზაინი და გამოყენება

ა. მგაზრობისთვის გამოყენებული სატრანსპორტო საშუალებებისა და კონტეინერების დიზაინი და კონსტრუქცია ცხოველის ჯიშის, ზომისა და წონის შესაბამისი უნდა იყოს; განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს ცხოველთა დაშავების თავიდან აცილებას, ამიტომაც უზრუნველყოფილი უნდა იყოს გლუვი ზედაპირი, ბასრი შევრილების გარეშე. მძღოლისა და ცხოველთა მომთვინიერებლების ვალდებულებაში განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს ცხოველთა დაზიანებების თავიდან აცილებას.

ბ. სატრანსპორტო საშუალებები და კონტეინერები აგებული უნდა იყოს სპეციალური მოწყობილობებით, რომელიც დაიცავს მეტეოროლოგიური პირობებისაგან და მინიმუმამდე დაიყვანს ცხოველების გაქცევის შესაძლებლობას.

გ. ტრანსპორტირების პერიოდში დაავადებების გავრცელების მინიმუმაციისათვის სატრანსპორტო საშუალებებსა და კონტეინერებში შემუშავებული უნდა იყოს დასუფთავებისა და დეზინფექციის სისტემა, ასევე მოგზაურობისას ფეკალური მასების შეჩერების სისტემა.

დ. სატრანსპორტო საშუალებები და კონტეინერები უნდა იმყოფებოდეს კარგ ტექნიკურ და სტრუქტურულ პირობებში.

ე. სატრანსპორტო საშუალებებსა და კონტეინერებს უნდა გააჩნდეს შესაბამისი ცვალებადი სავენტილაციო სისტემები ამინდის შესაბამისად და ტრანსპორტირებული ცხოველებისათვის საჭირო თერმო-რეგულატორი; სტაციონარული სატრანსპორტო საშუალების შემთხვევაში სავენტილაციო სისტემა (ბუნებრივი ან მექანიკური) უნდა იყოს ფექტური.

ვ. სატრანსპორტო საშუალება ისე უნდა იყოს აგებული, რომ ფეკალური მასები დაბლა არ ატენიანებდეს ცხოველებს და არ ეხებოდეს მათ საკვებსა და წყალს.

ზ. როდესაც სატრანსპორტო საშუალებების გადაზიდვა ხორციელდება პარომის გემბანით, მიღებული უნდა იყოს უსაფრთხოების შესაბამისი ზომები.

თ. თუ წყლისა და საკვების მიწოდების სისტემა მოძრავია, მაშინ სატრანსპორტში უნდა არსებობდეს მათი გამოყენების სპეციალური საშუალებები.

ი. საჭიროების შემთხვევაში სატრანსპორტო საშუალების იატაკზე უნდა დამონდაჟდეს მოსახერხებელი მოსასვენებელი საშუალება და შესაბამისად ფეკალური მასების გამწოვი, უნდა ავარიდოთ ცხოველებს (განსაკუთრებით მოზარდი) მცურავი ზედაპირის მქონე იატაკი, დავიცვათ ისინი დაცურებისა და არასასურველი მეტეოროლოგიური პირობებისაგან.

5. სახმელეთო საშუალებით (საგზაო და სარკინიგზო ტრანსპორტი) და საზღვაო ტრანსპორტით ან კონტეინერით ტრანსპორტირების განსაკუთრებული პირობები

ა. სატრანსპორტო საშუალებები და კონტეინერები აღჭურვილი უნდა სასურველი რაოდენობის კარგი კონსტრუქციის მქონე სათავსოებით და საიმედოდ უნდა იყოს დამაგრებული საზღვაო ტრანსპორტის შემთხვევაში.

ბ. სატრანსპორტო საშუალებები და კონტეინერები საზღვაო მოგზაურობის დაწყებამდე საიმედოდ უნდა იყოს დამაგრებული, რადგან საზღვაო ტრანსპორტის რხევისგან არ მოხდეს მისი გადაადგილება.

გ. საზღვაო ტრანსპორტი უზრუნველყოფილი უნდა იყოს, ტრანსპორტირებადი ცხოველების მოთხოვნის მიხედვით, შესაბამისი ვენტილაციით, რომელიც შედგება სხვადასხვა კლიმატისაგან და ტერმო-რეგულატორით, განსაკუთრებით როცა ცხოველების გადაზიდვა ხორციელდება დახურული ტიპის მეორადი სატრანსპორტო საშუალებით/კონტეინერით.

6. ადგილის დასაშვები ნორმა

ა. ჩატვირთვამდე უნდა განისაზღვროს ტრანსპორტირებადი ცხოველების რაოდენობა, რომელთა გადაყვანაც უნდა განხორციელდეს სატრანსპორტო საშუალებით ან კონტეინერით ასევე წინასწარ უნდა დადგინდეს მათი ადგილმდებარეობა და გასაშვები ნორმა.

ბ. სატრანსპორტო საშუალებისა ან კონტეინერის საჭირო ფართობი განისაზღვრება იმის მიხედვით საჭიროებს თუ არა ესა თუ ის ცხოველი დაწოლას (მაგ. ღორი, აქლემი და ფრინველი) ან და საჭიროებს მდგომარე პოზიცია (ცხენი). ცხოველები უფრო ხშირად უნდა იწვნენ იმ შემთხვევაში თუ პირველად ხორციელდება მათი გადაყვანა ან სატრანსპორტო საშუალების მართვა ხორციელდება ხშირი რხევებით ან აღინინება ძლიერი დამუძრუჭება.

გ. როცა ცხოველები წვებიან, ისინი უნდა იმყოფებოდნენ სასურველი პოზაში, რომელიც თერმორეგულაციის სასურველ საშუალებას მისცემს.

დ. როდესაც ცხოველები მდომარე პოზიციაში იმყოფებიან, მათ მდგომარეობის ბალანსის დასაცავად უნდა ჰქონდეთ საკმარისი ადგილი და შებამისი კლიმატი (სტატია X.X.X.X.).

ე. საჭირო სიმაღლე დამოკიდებულია ცხოველის ჯიშზე. თითოეულმა ცხოველმა უნდა მიიღოს მისთვის სასურველი მდგომარეობა (ჩატვირთვის და გადმოტვითვის ჩათვლით), ისე რომ არ ეხებოდეს სატრანსპორტო საშუალების ჭერს.

ვ. თითოეული ცხოველისთვის დასაშვები ადგილის ნორმის გამოთვლა უნდა განხორციელდეს X.X.X. დანართში მოცემული მონაცემებით ან მისი არ ქონის შემთხვევაში, მსგავსი ადგილობრივი ან საერთაშორისო დოკუმენტის შესაბამისად. სატრანსპორტო საშუალებებში ცხოველთა სათავსოების რაოდენობა და ზომა განსხვავებული უნდა იყოს იმის მიხედვით თუ გათვლილია ცხოველების ჯგუფზე, თუმცა ჯგუფიდან გამომდინარე ერთდებიან ძალიან დიდი ზომის სათავსოების გამოყენებას.

ზ. სხვა ფაქტორები, რომლებიც მოქმედებენ ადგილის დასაშვები ნორმის დადგენაზე, მოიცავს შემდეგს:

I სატრანსპორტო საშუალების/კონტეინერის დიზაინი;

II მოგზაურობის ხანგრძლივობა;

III სატრანსპორტო საშუალებაში საკვებისა და წყლის საჭიროება;

IV გზების ხარისხი;

V მოსალოდნელი მეტეოროლოგიური პირობები;

7. მოსვენება, წყალი და საკვები

ა. შესაფერისი საკვებითა და წყლით უზრუნველყოფის დაგეგმვა უნდა განხორციელდეს შემდეგის გათვალისწინებით: ცხოველის ჯიში, ასაკი, ცხოველის პირობების, მოგზაურობის ხანგრძლივობა, მეტეოროლოგიური პირობები და სხვ.

ბ. ცხოველთა მოსვენების დაგეგმვა უნდა განხორციელდეს მოსასვენებელი ადგილებისა და მოგზაურობის პერიოდში მოსვენების ინტერვალების გათვალისწინებით. შესაფერისი მოსასვენებელი ადგილები დადგენილი უნდა იყოს ტრანსპორტის ტიპის, ცხოველის ჯიშისა და ასაკის, მეტეოროლოგიური

პირობებისა და გადმოტვირთვის ადგლის გათვალისწინებით. ასევე დაგეგმილი უნდა იყოს მოსასვენებელ გაცერებებზე წყლისა და საკვების მიწოდების შესაძლებლობები.

8. ცხოველებზე მეთვალყურეობის შესაძლებლობა მოგზაურობის პერიოდში

ა. ცხოველები უნდა იყვნენ განთავსებული ისე, რომ ადვილად მოხდეს მათზე მეთვალყურეობა მოგზაურობის პერიოდში, მათი უსაფრთხოებისა და კეთილდღეობის უზრუნველსაყოფად.

ბ. თუ ცხოველები მოთავსებული არიან ყუთებში ან მრავალრიგიან სატრანსპორტო საშუალებებში, რომელშიც არ არის თავისუფალი შეღწევის პირობები, მაგ როდესაც ყუთის თავსახური ძალიან დაბალია (1.3 მ.ზე დაბალი), მაშინ შეუძლებელია ცხოველების ადეკვატური დათვალისწინება და სერიოზული დაზიანების ან დაავადების დადგენა. ამ გარემოების პირობებში სასურველია ხანმოკლე მოგზაურობები და მოგზაურობის მაქსიმალური ხანგრძლივობა დამოკიდებული იქნება ჯიშის გამოვლენილი პრობლემის ხარისხის მიხედვითა და ტრანსპორტის პირობების მიხედვით.

9. დაავადების კონტროლი

თუ ცხოველების გადამზიდავ ტრანსპორტში ხშირად აღინიშნება ინფექციური დაავადების გავრცელების ფაქტორები, მაშინ მოგზაურობის დაგეგმვისას გათვალისწინებული უნდა იყოს შემდეგი:

ა. მინიმიზირებული უნდა იყოს სხვადასხვა წარმოშობის ცხოველების დაკომპლექტება ერთ ჯგუფად;

ბ. თავიდან უნდა იქნას აცილებული მოსასვენებელ ადგილებში სხვადასხვა წარმოშობის ცხოველების ურთიერთკონტაქტი;

გ. თუ შესაძლებელია, მოხდეს ცხოველის ვაქცინაცია იმ დაავადების წინააღმდეგ, რისი საშიშროების წინაშეც შეიძლება აღმოჩნდნენ ისინი დანიშნულების ადგილზე ჩაყვანისას.

დ. პრეპარატების პროფილაქტიკური ან ტერაპიული მიზნით გამოყენება დასაშვებია მხოლოდ იმპორტის განმხორციელებელი ქვეყნის ვეტერინარული ორგანოს მიერ და მხოლოდ ვეტერინარის ხელმძღვანელობით ან სხვა პირის მიერ, რომელსაც პრეპარატის მოხმარების ინსტრუქცია მიღებული აქვს ვეტერინარისგან.

10. საგანგებო მდგომარეობის საპასუხისმგებლო პროცედურები

უნდა არსებობდეს საგანგებო მართვის გეგმა, სადაც აღნიშნული იქნება მოგზაურობის პერიოდში გამოვლენილი ის არასასურველი მდგომარეობები, რომელიც შეიძლება შეიქმნას მოგზაურობის პერიოდში, თითოეული შემთხვევისა და მოქმედების მართვის პროცედურები, რომელიც გამოყენებული იქნება საგანგებო მდგომარეობის დროს. თითოეული მნიშვნელოვანი შემთხვევისთვის გეგმა უნდა შეიცავდეს სამოქმედო დოკუმენტებსა და თითოეული მონაწილე მხარის ვალდებულებებს, რომელშიც შევა კავშირის სახეები და აღრიცხვიანობა.

11. სხვა მიმოხილვა

ა. ექსტრემალური მეტეოროლოგიური პირობები დიდ საშიშროებას უქმის ტრანსპორტირებად ცხოველებს, ამიტომაც, რისკის

შესამცირებლად სატრანსპორტო საშუალებები უნდა იყოს შესაბამისი დიზაინის. განსაკუთრებული ზომები უნდა იქნას მიღებული იმ ცხოველების მიმართ, რომლებიც არ არიან აკლიმარიზირებულები ან ვერ ეგუებიან ცხელ ან ცივ პირობებს. ექსტრემალურ პირობებში, სიცხის ან სიცივის შემთხვევაში, საერთოდ არ უნდა განხორციელდეს ცხოველების ტრანსპორტირება.

ბ. ზოგიერთ შემთხვევაში, ღამით ტრანსპორტირებამ შესაძლებელია გამოიწვიოს თერმული წნევის შემცირება ან სხვა შიდა ზემოქმედების არასასურველი შედეგი.

სტატია 3.7.3.5.

დოკუმენტაცია

1. არ უნდა განხორციელდეს ცხოველების ტრანსპორტში ჩატვირთვა სანამ აუცილებელი დოკუმენტაცია არ იქნება დასრულებული.

2. საქონლის სატრანსპორტო ზედღებულები უნდა შეიცავდეს შემდეგ დოკუმენტებს:

ა. სამოგზაურ გეგმა (საგანგებო მართვის გეგმის ჩათვლით);

ბ. თარიღი, დრო, ჩატვირთვის და გადმოთვირთვის ადგილი;

გ. საჭიროების შემთხვევაში ვეტერინარული სერტიფიკატი;

დ. მძღოლის კომპეტენტურობა;

ე. ტრანსპორტირებადი ცხოველების იდენტიფიცირება, საჭიროების შემთხვევაში კი მათი წარმომავლობის დადგენა;

ვ. „რისკის“ წინაშე მდგარი ცხოველების დეტალები (სტატია 3.7.3.6.);

ზ. მოგზაურობის დროს მოსვენების პერიოდის, წყლისა და საკვების მიწოდების წინასწარი დოკუმენტაცია;

თ. თითოეული ტვირთის შენახვის სიმჭიდროვე;

ი. ყოველდღიური ჩანაწერების წარმოება ინსპექტირებისა და მნიშვნელოვანი მოვლენების შესახებ, ასევე ჩანაწერების წარმოება დაავადებების და სიკვდილიანობის, მეტეოროლოგიური პირობების, მოსვენების, მგზავრობის დროისა და ხანდრძლივობის საკვებისა და წყლის მიწოდების, მედიკამენტებით უზრუნველყოფისა და ტექნიკური დეფექტების შესახებ.

3. როდესაც ცხოველთა თანმხლები ტვირთის ზედღებულები საჭიროებს ვეტერინარულ სერტიფიკატს, იგი უნდა შეიცავდეს შემდეგს:

ა. ცხოველთა ვარგისიანობა მგზავრობისთვის;

ბ. ცხოველთა იდენტიფიკაცია (აღწერა, რაოდენობა და ა.შ.);

გ. ჯანმრთელობის მდგომარეობა, გამოკვლევის, ვაქცინაციის და სხვა გატარებულის ღონისძიებების ჩატვლით;

დ. საჭიროების შემთხვევაში გატარებული დეზინფექციის დეტალები.

სერტიფიცირების დროს, ვეტერინარმა ცხოველთა მომთვინიერებელს, განსაკუთრებული მოგზაურობის დროს, უნდა აუწყოს ცხოველთა ვარგისიანობაზე მომქმედი ფაქტორების შესახებ.

სტატია 3.7.3.6.

წინა სამოგზაურო პერიოდი

1. ძირითადი განხილვა

ა. წინა სამოგზაურო მოსვენება საჭიროა იმ შემთხვევაში თუ თავმოყრის პერიოდში გაუარესდება ცხოველთა კეთილდღეობა, ფიზიკური ან სოციალური გარემო.

ბ. წინა სამოგზაურო თავმოყრის ადგილი ისე უნდა იყოს აგებული, რომ უზრუნველყოფდეს შემდეგს:

I ცხოველების უსაფრთხოება;

II რისკისაგან დაცული გარემო, გამტაცებლებისა და დაავადებების გათვალისწინებით;

III ცხოველების დაცვა მკაცრ მეტეოლოგიურ პირობებში მოხვედრისგან;

IV მხარდაჭერის გაწევა სოციალური ჯგუფებისათვის, და

V მოსვენებით, წყლითა და საკვებით უზრუნველყოფა.

გ. განხილვა უნდა მიმდინარეობდეს ცხოველთა წინა ტრანსპორტირების გამოცდილების, ტრენინგისა და შესაბამისი პირობების გათვალისწინებით, რადგან თავიდან ავაცილოთ ცხოველებს შიში და სტრესი.

დ. წყლისა და საკვების მიწოდება უნდა მოხდეს მოგზაურობის წინ თუ მოგზაურობის პერიოდში ცხოველებისათვის წყლისა და საკვებს მიწოდების ინტერვალი აღემატება განსაზღვრულ დროს. რეკომენდაცია კონკრეტულ ჯიშებზე დეტალურად განხილულია 3.7.3.11 სტატიაში.

ე. როდესაც ცხოველები საჭიროებენ სპეციალური დიეტა ან უზრუნველყოფილნი არიან წყლისა და საკვების მიწოდების ახალი მეთოდით, მაშინ წინასწარ უნდა დაიგეგმოს მათი ადაპტაცია შესაბამისი პერიოდი.

ვ. ყოველი მოგზაურობის წინ სრულად უნდა გასუფთავდეს სატრანსპორტო საშუალებები და კონტეინერები, ხოლო საჭიროების შემთხვევაში, ცხოველთა და საზოგადოებრივი ჯანდაცვის მიზნით უნდა მოხდეს მათი დასუფთავება კომპეტენტური ორგანოს მიერ დამტკიცებული მეთოდების გამოყენებით. როდესაც მოგზაურობისას აუცილებელია დასუფთავება, მაშინ ეს პროცესი უნდა გატარდეს ცხოველთა მინიმალური სტრესირებით.

ზ. როდესაც ცხოველთა მომთვინიერებელი დარწმუნებულია რომ ცხოველებს შორის დიდია დაავადებების გავრცელების რისკი რაც საფრთხეს შეუქმნის ცხოველების მგზავრობისთვის ვარგისიანობას, მაშინ აღნიშნული ცხოველი უნდა შემოწმდეს ვეტერინარის მიერ.

2. თავსებადი ჯგუფების შერჩევა

ცხოველთა კეთილდღეობის გაუარესების თავიდან ასაცილებლად თავსებადი ჯგუფების შერჩევა უნდა მოხდეს ტრანსპორტირებამდე. ცხოველთა დაჯგუფებისას უნდა ვიხელმძღვანელოდ შემდგომი რეკომენდაციებით:

ა. ცხოველთა ჩასხდომა უნდა მოხდეს ჯგუფურად; მჭიდრო სოციალური კავშირის მქონე ცხოველების ტრანსპორტირება ერთად უნდა განხორციელდეს, მაგ. როგორცაა ოთხფეხა მდედრი ძუძუმწოვრები და მათი ახალშობილები ;

ბ. შესაძლებელია ცხოველთა მსგავსი ჯიშების შერევა თუ ისინი არ გამოირჩევიან აგრესიით ; აგრესიული ინდივიდები განცალკევებული უნდა იყვნენ გარკვეული ჯიშებისგან (რეკონედაციები კონკრეტულ ჯიშებზე დეტალურად წარმოდგენილი 3.7.3.11. სტატიაში), კეთილდღეობის გაუარესების თვალსაზრისით არ უნდა შეეუროთ სხვადასხვა ჯგუფის ცხოველები ერთმანეთს სანამ სოციალური სტრუქტურა არ იქნება ჩამოყალიბებული;

გ. ახლგაზრდა ან პატარა ცხოველები გაცალკევებული უნდა იყვნენ ასაკოვანი და დიდი ცხოველებისაგან, გარდა მეწველი ფურებისა და მათი ახალშობილებისა;

დ. არ შეიძლება რქოსანი და არარქოსანი ცხოველების ერთად დაჯგუფება თუ მათი თავსებადობა არ არის მიზანშეწონილი;

ე. სრ შეიძლება სხვადასხვა ჯიშის ცხოველების დაჯგუფება თუ მათი თავსებადობა არ არის მიზანშეწონილი;

3. მეზავრობისთვის ვარგისიანობა

ა. თითოეული ცხოველი უნდა შემოწმდეს ვეტერინარის ან ცხოველთა მომვლენიერების მიერ, ვარგისიანი თუ არა იგი მოგზაურობისთვის. თუ ცხოველის მეზავრობისთვის ვარგისიანობა საეჭვოა, მაშინ ცხოველი უნდა შემოწმდეს ვეტერინარის მიერ. ცხოველი, რომელიც არავარგისიანი მეზავრობისთვის არ უნდა მოთავსდეს სატრანსპორტო საშუალებაში, სანამ არ ჩაუტარდება სათანადო ვეტერინარული ღონისძიება.

ბ. თუ დაფიქსირდება ცხოველის მეზავრობისთვის არავარგისიანობის შემთხვევა მაშინ მეპატრონემ ამ აგენტმა მათ მოსავლელად უნდა გაატაროს ჰუმანური და ეფექტური ღონისძიებები.

გ. მეზავრობისთვის არავარგისიან ჩაითვლება ცხოველი, რომელსაც აღენიშნება შემდეგი:

I ტკივილი, დაზიანება, სისუსტე, კოჭლობა ან დაღლა ;

II არ შეუძლიათ ფეხზე დგომა დახმარების გარეშე ან წონის გამო;

III აღენიშნებათ სიბრმავე ორივე თვალში;

IV შეუძლებელია მათი გადაადგილება ზედმეტი ტკივილის მიყენების გარეშე;

V ჭიპლარ მოუშუშებელი ახალშობილები

VI მაკე ფურები, რომელთაც ხანმოკლე პერიოდი აქვთ (10%) მშობიარეობამდე დარჩენილი, რაც შესაძლებელია მოხდეს დანიშნულების ადგილზე ჩასვლისას;

VII ახალშობილების გარეშე მეზავრი ფურები, რომლებმაც იმშობიარეს 48 საათის წინ;

VIII ცხოველები, რომელთა კეთილდღეობაც შესაძლებელია გაუარესდეს მოსალოდნელი მეტეოროლოგიური პირობებით.

დ. ტრანსპორტირებისას შესაძლებელია რისკის შემცირება, თუ ავირჩევთ ცხოველებს, რომლებიც ყველაზე კარგად ეგუებიან მეზავრობის პირობებს და ადვილად აკლიმატიზირდებიან არიან მოსალოდნელ მეტეოროლოგიურ პირობებთან.

ე. “რისკის” ქვეშ მყოფი ცხოველები, რომლებიც მოითხოვენ განსაკუთრებულ პირობებსა (როგორცაა სატრანსპორტო საშუალებების დიზაინი და მეზავრობის ხანგრძლივობა) და დამატებით ყურადღებას ტრანსპორტირების პერიოდში, მოიცავს შემდგომს:

- I ფართე ან მსუქანი ინდივიდები;
- II ძალიან ახალგაზრდა ან ასაკოვანი ცხოველები;
- III ადვილად აღზნებადი ან აგრესიული ცხოველები;
- IV ცხოველები, რომელთაც მცირეოდები კავშირი მაინც აქვთ ადამიანებთან;
- V ცხოველები, რომლებიც გამოირჩევიან ავადმყოფური მოძრაობისკენ;
- VI ფურები გვიანი მშობიარობით ან მძიმე წველადობით;
- VII ცხოველები, რომელთაც წინა ტრანსპორტირების პერიოდში აღენიშნებოდათ სტრესული ან პათოგენური მდგომარეობა.

4. მოთხოვნები განსაკუთრებული ჯიშების

სატრანსპორტო პროცედურები უნდა იძლეოდნენ ჯიშების ქცევის სახესხვაობის გათვალისწინების შესაძლებლობას. საფრენი ზონის, სოცილური ურთიერთქმედებისა და სხვა ქცევების ცვლილებები, რომლებიც თავს იჩენს, როგორც ცხოველებს შორის ასევე მათ გარეთ. ერთი ჯიშისთვის ეფექტურად ჩატარებულმა პროცედურებმა და მოპყრობამ შესაძლებელია სხვა ჯიშზე არაეფექტური და საზიანო შედეგი მოიტანოს.

განსაკუთრებული ჯიშებისათვის გასათვალისწინებელი რეკომენდაციები დეტალურადაა განხილული 3.7.3.11 სტატიაში.

სტატია 3.7.3.7.

ჩატვირთვა

1. კომპეტენტური ზედამხედველობა

ა. ჩატვირთვა უნდა დაიგეგმოს დიდი სიფრთხილით, რადგანაც დიდი შესაძლებლობა იმისა, რომ გამოიწვიოს ცხოველთა კეთილდღეობის გაუარესება.

ბ. ჩატვირთვას უნდა ზედამხედველობდეს ან ხელმძღვანელობდეს ცხოველთა მომთვინიერებელი. ცხოველთა მომთვინიერებელმა უნდა უზრუნველყოს მშვიდი ჩატვირთვა ყოველგვარი ზედმეტი ხმაურის, თვალთვალისა ან ძალის გამოყენების გარეშე, ასევე გააკოტროლოს რომ არაკვალიფიციურმა თანაშემწეებმა და მოწმეებმა არ მოახდინონ პროცესის შეყოვნება.

გ. კონტეინერები ისე უნდა ჩატვირთოს სატრანსპორტო საშუალებებში, რომ არ გამოიწვიოს ცხოველთა კეთილდღეობის გაუარესება.

2. კეთილდღეობის პირობები

ა. ჩატვირთვისთვისას გასათვალისწინებელი კეთილდღეობის პირობები მოიცავს თავმოყრის ადგილს, ასასვლელსა და ჩასატვირთ ტრაპს, რომელიც ისე უნდა იყოს აგებული რომ უნდა ითვალისწინებდეს ცხოველებისთვის საჭირო მოთხოვნებს

შესაბამისი ზომების, დახრილობის, ზედაპირის თვალსაზრისით, არ უნდა იყოს ბასრი პროექციისა და მცურავი ზედაპირის მქონე.

ბ. ნატვირთვისთვის გასათვალისწინებელია, რომ კეთილდღეობის ძირითადი საშუალებები განათებული იყოს ისე რომ მომთვინიერებელს საშუალება ჰქონდეს ადვილად განახორციელოს ცხოველებზე ზედამხედველობა და შეუფერხებელი მოძრაობის საშუალებას იძლეოდეს. მომსახურების საშუალებები უნდა უზრუნველყოფდნენ განათების თანაბარ დონეს გამანაწილებელ სათავსოებთან, ყოლობებთან (გამთარი მილი), ჩასატვირთ ტრაპებთან, ხოლო კონტეინერებისა და სატრანსპორტო საშუალებების შიგნით განათების შედარებით მაღალ დონეს. განათების დაბალი დონე ხელსაყრელია ფრინველის ან სხვა ამ ტიპის ცხოველების დასაჭერად. შესაძლებელია არსებობდეს ხელოვნური განათების საჭიროება.

გ. ნატვირთვისა და მოგზაურობის დროს ვენტილაცია უნდა უზრუნველყოფდეს სუფთა ჰაერს, ასევე მძიმე ცხელი ჰაერის, ნესტის და მავნე ნივთიერებების (როგორცაა ამიაკი და ნახშირის მონოოქსიდი) გატანასა და ამიაკისა და ნახშირის მონოოქსიდის აკუმულაციისაგან დაცვა. თბილი და ცხელი პირობებისას სავენტილაციო სისტემამ უნდა უზრუნველყოს თოთოეული ცხოველისათვის შესაბამისი კონვექტიური გაგრილება. გამონაკლის შემთხვევებში, ადეკვატური ვენტილაცია მისაღწევია ადგილის გაფართოვების საფუძველზე.

3. ცხოველების გარეგნა (გადვენა) და სხვა დამხმარე საშუალებები

უნდა განხორციელდეს შემდეგი პრინციპები:

ა. თუ ცხოველი მოთავსებულია პატარა ოთახში ან საერთოდ არ გააჩნია სამოდრო აღგილი, არ შეიძლება მოვახდინოთ მათზე ფიზიკური ზეწოლა ან ვაუძულოთ მოძრაობა გასარეკი ან რაიმე სხვა დამხმარე საშუალებებით.

ბ. გამოსაყენებელი და დასაშვები საშუალებებია: მსუბუქი პანელი, დროშა, პლასტიკური ნიჩაბი, სახრე (გადაჭრილი ჯოხი მოკლე ტყავის სალტით ან აფრისინა (*აფრის დასამზადებელი ტილო*), პლასტიკური საგნები და მეტალის ჭლარუნა. მათი გამოყენება შესაძლებელია მიღებული მეთოდით და ცხოველების მიმართულების მისაცემად.

გ. ცხოველების ასამოდრავებლად არ შეიძლება შემდეგი საშუალებების გამოყენება: ტკივილის მიმყენებელი პროცედურები (დარტყმა, კუდის დაგრეხვა, ცხვირის დაქაჩვა, თვალებზე, ყურებზე ან სასაქესო ორგანოებზე ზემოქმედება), ან არასასიამოვნო გასარეკი ან სხვა საშუალებების გამოყენება (ბასრი ბოლოს მქონე რკინის ჯოხი, გრძელი მეტალის ჩხირი, ელექტრომავრთულით შემოღობვა ან მძიმე ტყავის სალტეები).

დ. ცხოველების ასამოდრავებლად უნდა აიკრძალოს ელექტრო შოკის გამოყენება ან საჭიროების შემთხვევაში მცირე დოზით გამოყენება. მისი გამოყენება შეზღუდული უნდა იყოს ბატარეების ჩართვით და უნდა მოხდეს მოზარდი ღორებისა და საქონლის ტანის უკანა ნაწილზე, და არასოდეს მგრძობიარე ადგილებზე, როგორცაა თვალები, პირი, ყურები, ანოგენიტალურ ადგილები ან

მუცელი. ამ ინსტრუმენტების გამოყენება დაუშვებელია სხვა ცხოველებზე.

ე. დასაშვებია კარგად გაწვრთნილი ძაღლების გამოყენება, რომლებიც დახმარებას გაუწევენ ზოგიერთი ჯიშის ცხოველების ჩატვირთვას.

ვ. დაუშვებელია ცხოველების გადაგდება ან დაგდება, ლიფტინგი ან მოქაჩვა სხეულის ისეთ ნაწილებზე, როგორცაა კუდი, თავი, რქები, ყურები, დაბოლოებები, მატყლი, ბეწვი ან ბუმბული. დასაშვებია პატარა ცხოველების ხელით აყვანა.

ზ. ცხოველების გაადგილების მიზნით შეძახილებმა ან ხმამაღალმა ყვირილმა მაგ. საყვირით შესაძლებელია გამოიწვიოს ცხოველების ნერვიულობა, შეჯგუფება ან დავარდნა.

სტატია 3.7.3.8.

მოგზაურობა

1. ძირითადი განხილვა

ა. მძღოლმა და მომთვინიერებელმა დაუყოვნებლივ უნდა შეამოწმონ ჩარტვითული საქონელი გამგზავრებამდე, რადგან დარწმუნდნენ, რომ ცხოველები საჭიროებისამებრ არიან განთავსებულნი. თითოეული ტვირთი ხელახლა უნდა იყოს შემოწმებული და დარეგულირებული მგზავრობის პერიოდში. მოგზაურობისას უნდა მოხდეს პერიოდული შემოწმება.

ბ. მძღოლებმა უნდა მიმართონ მართვის მსუბუქ და დაცულ მეთოდებს, მოულოდნელი მოხვევისა და დამუხრუჭების გარეშე, რომ არ მოხდეს ცხოველების უმართავი მოძრაობა.

2. დამუხრუჭებისა ცხოველთა შეკავების მეთოდები

ა. ცხოველთა თავშეკავების მეთოდები უნდა იყოს სხვადასხვა თითოეული ჯიშისთვის და უნდა მოხდეს მათი ინდივიდუალური სწავლება.

ბ. რეკომენდაციები კონკრეტულ ჯიშებზე დეტალურად განმარტებულია 3.7.3.11. სტატიაში.

3. კონტეინერისა და სატრანსპორტო საშუალების გარემოს რეგულირება

ა. ცხოველები მოგზაურობის პერიოდში დაცული უნდა იყვნენ ცხელი ან ცივი პირობებით გამოწვეული ზიანისგან. კონტეინერებსა და სატრანსპორტო სასაშუალებებში ცხოველებისათვის სასურველი გარემოს შესაქმნელად დამოყენებული ეფექტური სავენტილაციო პროცედურები უნდა უზრუნველყოფდეს ცხელ, ცივ, ნოტიო და მშრალი პირობებს, თიმცა თითოეულ შემთხვევაში უგულველყოფილი უნდა იყოს მავნე აირის გამოყოფა. ძირითადი ტემპერატურისა და ტენიანობის პარამეტრები დეტალურად არის განხილული X.X.X. დანართში.

ბ. ცხოველის გარემო პირობები ცხელ ამინდში დარეგულირებული უნდა იყოს ჰაერის ნაკადით, რომელიც გამოწვეული სატრანსპორტო საშუალების მოძრაობით. თბილ და ცხელ ამინდში, მინიმიზირებული უნდა იყოს მოგზაურობის პერიოდში გაჩერებები და სატრანსპორტო საშუალებები უნდა მოვათავსოთ ჩრდილში, შესაბამისი ვენტილაციის გათვალისწინებით.

გ. დაცურებისა და დაბინძურების მინიმიზირება, ჯანმრთელი გარემოს შენარჩუნება, საჭიროების შემთხვევაში ფეკალური მასების გატანა, დაავადების გავრცელების მინიმიზირება დარეგულირებული უნდა იყოს ჯანმრთელობისა და გარემოს დაცვის შესაბამისი კანონმდებლობით.

4. ტკივილი, დაზიანება და ცხოველთა სიკვდილიანობა

ა. მძღოლმა ან მომთვინიერებელმა ცხოველთა ტკივილის, დაზიანების ან სიკვდილი აღმოჩენის შემთხვევაში უნდა იმოქმედონ საგანგებო მდგომარეობისათვის შედგენილი გეგმის მიხედვით.

ბ. შესაძლებლობის შემთხვევაში უნდა მოხდეს ავადმყოფი, დაზიანებული ან მკვდარი ცხოველის განცალკევება.

გ. გადამზიდ საშუალებებს (პარომი) მღვ ზაურობის პერიოდში უნდა გააჩნდეთ ტკივილისა ან დაზიანებისას გასაწევი დამხმარე საშუალებები.

დ. თუ არსებობს დაავადების გავრცელების საშიშროება, ტრანსპორტირებადი ცხოველების კონტაქტით ან ნარჩენებით მაშინ უნდა მოვახდინოთ საფერძო ცხოველების ურთიერთობის მინიმიზაცია.

ე. აუცილებლობის შემთხვევაში, მღვ ზაურობის პერიოდში მკვდარი ცხოველის დატანისას ყურადღება უნდა მივაქციოთ რომ ამ მოქმედებამ არ გამოიწვიოს რაიმე სახის დაავადების გავრცელება და უნდა ვიმოქმედოთ ჯანმრთელობის და გარემოს დაცვის შესაბამისი კანონმდებლობით.

ვ. როდესაც აუცილებელია ცხოველის უმტკივნეულო მოკვლა, მაშინ მძღოლმა ან ცხოველთა მომთვინიერებელმა უნდა უზრუნველყოს ამ ღონისძიების დროული მოგვარება, ეს პროცედურა უნდა განხორციელდეს ვეტერინარის ან სხვა ცხოველთა უმტკივნეულო მოკვლის სპეციალისტმა. რეკომენდაციები ცხოველთა მოკვლაზე დაავადების კონტროლის მიზნით თითოეულ ჯიშზე დეტალურად აღწერილია 3.7.6. დანართში.

5. წყლისა და საკვების მოწოდების მოთხოვნები

ა. თუ მღვ ზაურობის ხანგრძლივობიდან გამომდინარე აუცილებელია ცხოველებისათვის (შესაბამისი ჯიშისა და ასაკისა) წყლისა და საკვების მიწოდება, მაშინ სატრანსპორტულ საშუალებაში უნდა არსებობდეს ყველა პირობა ამის უზრუნველსაყოფად. ცხოველებს უნდა გააჩნდეთ შესაბამისი ადგილი, რომ თავისუფლად შესძლონ საკვებთან ან წყლის რესურსთან მისვლა.

ბ. რეკომენდაციები კონკრეტულ ჯიშზე დეტალურადაა განხილული 3.7.3.11. სტატიაში.

6. მოსვენების პერიოდი და პირობები ჰიგიენის ჩათვლით

ა. მღვ ზაურობის განმავლობაში ტრანსპორტირებადი ცხოველებისათვის გამოყოფილი უნდა იყოს მოსვენების შესაბამისი ინტერვალი და მიწოდებული წყალი და საკვები, ორივე საშუალება უნდა განხორციელდეს სატრანსპორტულ საშუალების შიგნით, ხოლო განსაკუთრებულ შემთხვევებში შესაძლებელია მათი გადმოტვირთვა შესაფერის საშუალებებში.

ბ. ცხოველების მოსვენების მიზნით გადმოტვირთვისას გამოყენებული უნდა იქნას მარშრუტიზატორი (ბილიკი). ეს

საშუალება უნდა აკმაყოფილებდეს თითოეული ჯიშისთვის საჭირო მოთხოვნებს და უზრუნველყოფდეს წყალთან ან საკვებთან თავისუფალ მისვლას.

7. შემოწმება ტრანზიტის პერიოდში

ა. საგზაო ტრანსპორტით გადაზიდვისას ცხოველები უნდა შემოწმდნენ მოგზაურობის დასრულებისთანავე ან როდესაც მძღოლი გააჩერებს მოსვენების ადგილზე (მაქსიმალური ინტერვალია 5 საათი). ცხოველები ასევე უნდა შემოწმდნენ საკვების მიღების შემდგომ და საწვავის შესავსებად გაჩერების შემდგომ გამგზავრებამდე.

ბ. სარკინიგზო ტრანსპორტით გადაზიდვისას ცხოველები უნდა შემოწმდნენ გადგომილ გაჩერებაზე, ყოველი 5 საათის შემდეგ ბოლო შემოწმებიდან. პასუხისმგებელმა მემანქანემ უნდა გააკონტროლოს ცხოველებით დატვირთული მატარებლის მოძრაობა და იმოქმედოს შესაბამისად გაჩერებების რაოდენობის შესამცირებლად.

გ. გაჩერებების პერიოდში უნდა დავრწმუნდეთ, რომ ცხოველებს დადგენილი ნორმებით მიეწოდებათ წყალი და საკვები და დაკმაყოფილებულია მათი ფიზიკური პირობები.

სტატია 3.7.3.9.

გადმოტვირთვა და მგზავრობის შემდგომი მოვლა

1. ძირითადი განხილვა

ა. ცხოველთა გადმოტვირთვისას მოთხოვნები და მოვლის პრინციპები დეტალურად არის მოცემული 3.7.3.7. სტატიაში, მაგრამ განხილვაში დამაჯერებლად უნდა იყოს გადმოცემული ცხოველთა დაღლა.

ბ. გადმოტვირთვას უნდა ზედამხედველობდეს და მართავდეს ცხოველთა მომთვინიერებელი, რომელსაც გააჩნია სათანადო ცოდნა და გამოცდილება ცხოველთა ქცევასა და ფიზიკური მახასიათებლებზე გადმოტვირთვისას. ცხოველები სატრანსპორტულ საშუალებიდან უნდა გადმოიტვირთოს რაც შეიძლება მალე დანიშნულების ადგილზე ჩაყვანიდან და უნდა მოთავსდნენ შესაბამის მომსახურების საშუალებებში, გადასდონ უნდა განხორციელდეს მშვიდად, ყოველგვარი ხმაურის, თვალთვალისა და ძალადობის გარეშე.

გ. თითოეულ ცხოველი უზრუნველყოფილი უნდა იყოს მომსახურების სათანადო საშუალებით: შესაბამისი მოვლითა და კომფორტით, ადგილითა და ვენტილაციით, საკვებითა და წყლით, ასევე დაცული უნდა იყვნენ ექტრემალური მეტეოროლოგიური პირობებისაგან.

დ. ცხოველების სასაკლავოში გადაყვანის დეტალური მიმოხილვა იხილეთ სტატიაში 3.7.5. ცხოველთა მოკვლის შესახებ.

2. ავადმყოფი ან დაზიანებული ცხოველები

ა. ცხოველებს დაავადების ან დაზიანების შემთხვევაში მოგზაურობის პერიოდში, უნდა აღმოუჩინოს სათანადო მკურნალობა ან მოიკლან ჰუმანურად (იხილეთ 3.7.6. დანართი ცხოველების მოკვლა დაავადების კონტროლის მოზნით). საჭიროების შემთხვევაში გათვალისწინებული უნდა იქნას

ვეტერინარის რჩევა ცხოველთა მოვლასა და მკურნალობაზე. იმ შემთხვევებში, როდესაც შეუძლებელია ცხოველის გადაადგილება დაღლილობის, ავადმყოფობის ან დაზიანების გამო, მათ უნდა ჩაუტარდეთ შესაბამისი მკურნალობის კურსი ან მოიკლა უმტკივნეულოდ სატრანსპორტო საშუალების ბორტზე, მათივე კეთილდღეობის ინტერესებიდან გამომდინარე.

ბ. დანიშნულების ადგილზე მისვლისას ცხოველთა მომთვინიერებელი დარწმუნებელი უნდა იყოს, რომ ცხოველის დაზიანების ან დაავადების შემთხვევაში, ისინი ჩაბარებული იქნებიან შესაბამის პიროვნებაზე, რომელიც პასუხისმგებელი იქნება მათსავე კეთილდღეობაზე.

გ. თუ შეუძლებელია ცხოველის გადაადგილება დაღლილობის, დაავადების ან დაზიანების გამო, მაშინ მათი ჰუმანური გადმოტვირთვისთვის უნდა დამოვიყენოთ შესაბამისი მომსახურების საშუალებები და მოწყობილობები. ტანჯვის შემსუბუქების მიზნით ცხოველები უნდა გადმოიტვირთონ შესაბამისი მეთოდით. დაავადებული ან დაზიანებული ცხოველები გადმოტვირთვის შემდეგ უნდა მოთავსდნენ საგომში ან სხვა შესაბამის საშუალებებში.

დ. საჭიროების შემთხვევაში თითოეული დაავადებული ან დაზიანებული ცხოველი უზრუნველყოფილი უნდა იყოს საკვებითა და წყლით.

3. დაავადების რისკები

ცხოველების ტრანსპორტირებიდან და მათი სეგრეგაციის საჭიროებებიდან გამომდინარე დაავადების რისკების მართვისათვის უნდა გავითვალისწინოთ შემდეგი:

ა. გაზრდილი კონტაქტი ცხოველებს შორის, მათ შორის სხვადასხვა წარმომავლობისა და დაავადების ისტორიის მქონე ჯიშებს შორის.

ბ. დიდი რაოდენობით პათოგენების დაკარგვა და ინფექციებისადმი მიდრეკილების გაზრდა, რაც გამომდინარეობს სტრესიდან და დაავადებებისაგან დაცვის გაუარესებით, მათ შორის იმუნოსუპრესიას;

გ. ცხოველებში პათოგენების გამოვლენა, რამაც შესაძლებელია მოიცვას სატრანსპორტო საშუალება, მოსასვენებელი ტერიტორია, ბაზარი და ა.შ.

4. გასუფთავება და დეზინფექცია

ა. ცხოველთა მოსავლელად გამოყენებული სატრანსპორტო საშუალებები, ყუთები, კონტეინერები და სხვა. უნდა გასუფთავდეს ხელახალ გამოყენებამდე, ფეკალური მასების ფიზიკური გატანით და სატრანსპორტო საშუალებებისა და კონტეინერების გამწმენდი საშუალებებით დასუფთავებით. დაავადების გავრცელების საშიშროების შემთხვევაში უნდა მოხდეს მათი დეზინფექცირება.

ბ. თუ ფეკალური მასები, ნაგავი, დასაწოლი საშუალება ან მოგზაურობის დროს გარდაცვლილი ცხოველის სხეული დაავადების გავრცელების საშიშროებას ქმნის, მაშინ უნდა ვიმოქმედოთ ჯანმრთელობისა და გარემოს დაცვის კანონმდებლობით გათვალისწინებული შესაბამისი წესებით.

გ. იმ ადგილებში სადაც ცხოველები იქნებიან გადმოტვირთული კერძოდ, მეცხოველეობის მარკეტი, სასაკლავოები, მოსასვენებელი სადგომები, რკინიგზის სადგური და სხვა ცხოველები უზრუნველყოფილი უნდა იყვნენ შესაბამისი ადგილებით, გაწმენდილი და დეზინფექცირებული სატრანსპორტო საშუალებებით.

დ. დეზინფექცირების აუცილებლობის შემთხვევაში, ცხოველები დაცული უნდა იყოს სტრესისგან.

სტატია 3.7.3.10.

ქმედებები მოგზაურობის დასრულების აკრძალვის შემთხვევაში

1. მოგზაურობის დასრულების აკრძალვისას პირველ რიგში განიხილება ცხოველთა კეთილდღეობის საკითხი.

2. ცხოველების იმპორტის აკრძალვისას ქვეყნის კომპეტენტურმა ორგანომ უნდა უზრუნველყოს საიზოლაციო საშუალებები, ცხოველების სატრანსპორტო საშუალებებიდან გადმოსატვირთად და ამ ქმედებების უსაფრთხოდ გასატარებლად, ისე რომ რისკის ქვეშ არ დააყენოს ადგილობრივ ცხოველთა ჯანმრთელობის საკითხი. ასეთ შემთხვევაში პრიორიტეტული უნდა იყოს შემდეგი:

ა. იმპორტიორი ქვეყნის კომპეტენტურმა ორგანომ უსწრაფეს დროში, წერილობითი ფორმით უნდა წარმოადგინოს აკრძალვის მიზეზი.

ბ. როდესაც აკრძალვის მიზეზს წარმოადგენს ცხოველთა ჯანმრთელობა, მაშინ იმპორტიორი ქვეყნის კომპეტენტურმა ორგანომ უნდა უზრუნველყოს ცხოველებთან ვეტერინარის გადაუდებელი შესვლა, შესაძლებელია იგი იყოს ცხოველთა ჯანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაციის (OIE) ვეტერინარი, დანიშნული გენერალური დირექტორის მიერ, რომელიც შეაფასებს ცხოველთა ჯანმრთელობის სტატუსს იმპორტიორი ქვეყნის შეხედულებიდან გამომდინარე, გაატარებს აუცილებელ ღონიძირებებს და დააჩქარებს საჭირო დიაგნოსტიკურ გამოკვლევებს.

გ. იმპორტიორი ქვეყნის კომპეტენტურმა ორგანომ უნდა განაგრძოს ჯანმრთელობისა და ცხოველთა კეთილდღეობის სხვა ასპექტების შეფასება.

დ. თუ საკითხები არ იქნება დროულად გადაწყვეტილი, მაშინ ექსპორტიორი და იმპორტიორი ქვეყნების კომპეტენტურ ორგანოებმა შუამავლობა უნდა მოსთხოვოს ცხოველთა ჯანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაციას (OIE).

3. თუ კომპეტენტური ორგანო მოითხოვს ცხოველების დატოვებას სატრანსპორტო საშუალებებში, მაშინ პრიორიტეტული უნდა იყოს შემდეგი:

ა. საჭიროების შემთხვევაში, კომპეტენტურმა ორგანომ უნდა უზრუნველყოს სატრანსპორტო საშუალებებში საკვებისა და წყლის ხელახალი მიწოდება;

ბ. კომპეტენტურმა ორგანომ უსწრაფეს დროში, წერილობითი ფორმით უნდა წარმოადგინოს აკრძალვის მიზეზი.

გ. როდესაც აკრძალვის მიზეზს წარმოადგენს ცხოველთა ჯანმრთელობა, მაშინ კომპეტენტურმა ორგანომ უნდა

უზრუნველყოს ცხოველებთან დამოუკიდებელი ვეტერინარის გადაუდებელი შესვლა, რომელიც შეაფასებს ცხოველთა ჯანმრთელობის სტატუსს, გაატარებს აუცილებელ ღონიძიებებს და დააჩქარებს საჭირო დიაგნოსტიკურ გამოკვლევებს.

დ. კომპეტენტურმა ორგანომ უნდა განაგრძოს ჯანმრთელობისა და ცხოველთა კეთილდღეობის სხვა ასპექტების შეფასება, ასევე ცხოველებთან დაკავშირებით წარმოჭრილი საკითხების გადაწყვეტა.

4. ცხოველთა ჯანმრთელობასა და კეთილდღეობის სხვა ნებისმიერი პრობლემური საკითხების მისაგვარებლად და ურთიერთშეთანხმებული გადაწყვეტილებების იდენტიფიცირებისათვის ცხოველთა ჯანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაციამ (OIE) უნდა გამოიყენოს დავის დარეგულირების მექანიზმი.

სტატია 3.7.3.11.

ჯიშთა სპეციფიური საკითხები

(მომავალში დამუშავდება)